

De Vogelwerkgroep Haarlem is ontstaan als een afdeling van de Landelijke Vogelwerkgroep van de Koninklijke Natuurhistorische Vereniging en de Ned. Jeugdbond voor Natuurstudie.

Eerst iets over het ontstaan van deze vogelwerkgroep. In 1947 was de Heer P. B. Jansen uit Breda begonnen met een groepje enthousiaste vogelaars herfsttrekwaarnemingen te doen naar de trek van Vink en Spreeuw in de omgeving van de Westerschelde. In de volgende jaren is dit werk ook op andere plaatsen door hem en groepjes vogelaars uit de K. N. N. V. en de N. J. N. voortgezet, zodat gedurende een aantal jaren omstreeks half oktober werd waargenomen. Eerst slechts op één weekend, later breidde het onderzoek zich uit tot meerdere weekends. Door de samenwerking van verschillende groepen waarnemers, waarbij gegevens onderling werden uitgewisseld, ontstond het plan een werkgroep op te richten met het doel de vogeltrek en ook andere uitingen van het vogelleven te bestuderen. Deze werkgroep stond open voor alle leden der K. N. N. V. en N. J. N., maar ook voor niet-leden van beide organen. Weldra werd ook een blad uitgegeven "De Tureluur", waarin de waarnemingen openbaar gemaakt werden. In 1953 ging de Tureluur over naar "Wiek en Sneb" dat het algemeen orgaan werd van de Landelijke Vogelwerkgroepen. In 1957 kreeg het de huidige naam van "Het Vogeljaar" en werd op bredere basis uitgegeven met een eigen redactie.

Door de groei van het aantal leden ontstonden vogelwerkgroepafdelingen in plaatsen, zoals Haarlem, Tilburg, Utrecht en Wageningen.

In het begin was de aandacht voornamelijk gericht op de herfsttrekwaarnemingen die, zoals in Haarlem, dagelijks gedaan pas volle waarde hebben. In Wageningen werd een bos-en weideterrein het hele jaar door geïnventariseerd op vogels. Tilburg inventariseerde de broedvogels en in Utrecht had men ook nog een vinkenbaan ingericht om trekvogels te ringen. De gegevens van de inventarisaties gaan naar het RIVON (RIN) en het Staatsbosbeheer.

Bij de oprichting van de Landelijke Vogelwerkgroep werd aan de Heer R. Kofman gevraagd, of het niet mogelijk zou zijn in Haarlem door de afd. van de K. N. N. V. een werkgroep op te richten. De Heer Kofman heeft toen enkele mensen opgespoord, zoals oud-N. J. Ners en vroegere leden van de jeugdbond van de K. N. N. V., afd. Haarlem. Deze jeugdbond is in de laatste oorlogsjaren opgeheven en is na de oorlog niet meer tot leven gekomen. Uit deze mensen is toen tijdens een oprichtingsvergadering de Vogelwerkgroep Haarlem ontstaan, die in 1952 begonnen is met vogelinventarisatie en trekwaarnemen onder leiding van de heren Kofman en Belterman. In 1953 kwam door betere organisatie het werk goed op gang. Het bestuur bestond toen uit deze heren, wie er nog meer zitting in hadden ben ik vergeten. In 1953 op de voorjaarsvergadering was het bestuur als volgt; voorz. J. de Peer, secr./penm. F. Bloem, Th. Belterman, S. Hovenkamp en T. Souwer. In 1954 bedankten enige leden en kwam er een driemans-bestuur. Het bestuur wisselde nogal eens en het gebeurde, dat de heer Bloem het hele bestuur was.

In 1955 kreeg de V. W. G. weer een voltallig bestuur onder de goede en prettige leiding van de heer M. Luikinga, de andere bestuursleden waren secr. F. Bloem, W. Akkerman, Th. Belterman en H. Bouquet.

In de eerste jaren werden de vergaderingen bij toerbeurt bij één van de leden thuis gehouden; de gemiddelde opkomst was tussen de 15-23 mensen van de ca. 40 leden, een enthousiaste groep, die veel werk verzette en waar een prettige onderlinge geest heerste. 's Zondags ontmoette men elkaar bij het Vogelmeer in de Kennemerduinen, een erg gezellige tijd.

In 1956 werd de opkomst zo groot, dat we in een zaaltje moesten vergaderen, eerst een paar maal in Haarlem-Noord, toen in Lion d'Or, een paar maal op Bloemenheuvel in Overveen. Daarna in Brinkmann en na diens opheffing verhuisden we naar het Jeugdhuis in Bloemendaal; ons tegenwoordig onderkomen. In 1964 moest de heer Bloem wegens ziekte zijn functie als secretaris neerleggen. Elf jaar had hij nauwgezet al het vele werk gedaan. Teyens zat hij als bestuurslid voor de Vogeltrek in het Landelijk hoofdbestuur en zorgde voor de nodige verbinding tussen de afd. Haarlem en de andere afdelingen, zelfs enige tijd samen met ons lid de heer H. Hessels, die toen Landelijk penningmeester was.

De heer P. Woortman werd toen bereid gevonden het secretariaat op zich te nemen. Ook de heer Luikinga trad toen af en Mevr. T. Bloem-Margadant werd voorzitter, leden van het bestuur waren F. Koning, H. Niesen, en H. Posma. Tijdens de ernstige ziekte van onze secretaris heeft de heer T. Schrikker zijn werkzaamheden zolang waargenomen. In 1969 na het overlijden van onze vriendelijke en prettige secretaris, P. Woortman, kwam de vogelwerkgroep in een impasse, doordat de animo bij de leden om een bestuursfunctie

te bekleden zeer klein was. Door te stellen "erop of eronder" werd in febr. 1969 op een speciale vergadering het huidige bestuur gekozen; ^{voorz.} J. Daan, secr. T. Bloem-Margadant, penn. B. Hoogesteger, redak. de Fitis P. v. Spanje en H. Vader. Dit werd uitgebreid met Mevr. A. Antonisse-Reiman en excursie-leider C. de Groot. Door de doortastende redactie van de Fitis is het mogelijk geworden, dat ons mededelingenblad nu 6x per jaar verschijnt wat grote invloed heeft gehad op de groei van de V. W. G., die nu over de 100 leden telt waarvan echter maar een kleine groep enthousiast de onderzoekjes doet.

De Fitis is ontstaan uit ons mededelingenblad, waar aanvankelijk de jaarverslagen van het Grote Vogelmeer in de K. D. gepubliceerd werden. Later werd dit uitgebreid met de rapporten van de broedvogelinventarisaties. Dit werd zo veel omvattend, dat besloten werd er een afdelingsblad van te maken met de naam "De Fitis", naar onze meest algemene en talrijke broedvogel van de duinbossen. Deze naam werd geopperd door de Heer Belterman en algemeen goedgekeurd.

Nu iets over het werk van de V. W. G. In 1953 werd het in '52 begonnen trekonderzoek naar de herfsttrek van vogels langs onze kust goed opgezet. Dit stond onder leiding van Th. Belterman en F. Bloem. Toen kon men nog de hele week elke dag de post bezetten door minstens 2 man. We verkregen een waardevolle serie waarnemingen, die gepubliceerd werden in Het Vogeljaar en in de eerste jaren met een dagelijks berichtje in het Haarlems Dagblad, dat door veel lezers met spanning gevolgd werd. Door wisseling van de redactie van het H. D. werd een paar jaar later alleen een wekelijks verslag opgenomen. In die tijd werkten andere afdelingen in het land ook mee of in sommige gevallen individuele waarnemers en stonden we in verbinding met vogeltrekwaarnemers in Hamburg en Fehmarn en met Engeland, zodat we een interessante uitwisseling hadden. Omstreeks 1957 werd het moeilijker de trekpost dagelijks te bezetten. Door de invoering van de vrije zaterdag, moesten de mensen vroeger op hun werk zijn en kon men niet meer eerst naar de kust gaan om waar te nemen. Ten tweede werd er een vinkenbaan opgericht om trekvogels te ringen en daardoor viel meteen een aantal vaste waarnemers af. Maar met een vast programma op de weekenden, aanvullende waarnemingen van de vinkenbaan en van enkelen, die in de week er even uit wippen om te tellen, krijgen we nog elk jaar een indruk van het jaarlijkse trekgebeuren. Ook de posten in het land hebben moeilijkheden met het trekwaarnemen door dezelfde oorzaken, alleen de Heer Dr. J. de Lange in Bilthoven is nog een trouwe dagelijkse waarnemer.

Vanaf 1953 is er aan het Grote Vogelmeer het gehele jaar door geteld. We hebben de verandering van kale zandplas tot duinmeer met daaraan verwante vogelsoorten vastgelegd. Deze gegevens werden jaren lang bewerkt door

W. Akkerman en later door L. Gieske. Van de directeur van de Kennemer duinen, de Heer E. C. M. Roderkerk hebben we steeds in al die jaren de volle medewerking gehad, hoewel een enkele strubbeling niet uitgebleven is. De broedvogelinventarisaties begonnen in de K. D., waar tot 1955 het hele terrein geïnventariseerd werd (geen kleine opgave) onder leiding van Th. Belterman en F. Bloem. In '56 werd gestart met nestkastcontrole onder leiding van W. Akkerman, wat we ongeveer 4 jaar gedaan hebben. In '59 werd ook de nieuwe aanwinst van de K. D. het Jachtduin geïnventariseerd onder leiding van A. Kooy, die het nog steeds doet en waardoor een prachtige constante serie verkregen is waarin het verloop van de opeenvolgende broedseizoenen mooi tot uiting komt.

In 1959 werd ook gestart met de broedvogeltellingen van de Heksloot, een weidegebiedje aan het Spaarne. Eerst door A. Kooy, later voortgezet door B. Dijkstra, die het nu met medewerkers het gehele jaar inventariseert, waardoor we een mooie serie krijgen van het verloop van de broedvogels, de trekvogels en de overwinteraars.

Ook werd van lieverlee op andere terreinen geteld, zoals op Elswout, Iepenrode, Leyduin, Haarl'hout, Thijsse's Hof en de A. W. duinen. Verder werd vanaf 1952 meegewerkt aan de onderzoekjes, uitgeschreven door de Landelijke V. W. G. en het RIVON, zoals het onderzoek naar stookolieslachtoffers en de Houtsnip en later de meer uitgebreide tellingen van speciale soorten om over het hele land gegevens te verkrijgen over hun voorkomen of achteruitgang. De gegevens van al onze onderzoeken zijn doorgegeven aan het RIVON van het Staatsbosbeheer, waar ze van waarde kunnen zijn.

Vanaf 1957 werden de vergaderingen opgeluisterd met het laten horen van vogelgeluiden, opgenomen met een draagbare bandrecorder of met dia's van één der leden. Ook werden er avonden met lezingen en dia's georganiseerd. Sinds 1965 gaat de activiteit ook uit naar ekskursies die ook bij de minder actieve leden in goede smaak vielen; gansentocht naar de Moerdijk, naar de Brandganzen bij Anjum, bustocht met de K. N. N. V. naar Schouwen over de bruggen en dijken en later naar de Flevopolders, onder leiding van C. de Groot. Aanvankelijk schreef ons bestuur enige kampjes uit op het kampeerterrein De Liguster in de K. D. maar de animo daarvoor was niet groot, wel kwamen 's zondagsmorgens allemaal op de koffie! Later kwamen de kampjes op Vlieland onder de prettige serieuze leiding van C. de Groot en in '71 ook naar Kotten bij Winterswijk. Dan de wadlooptochten en de Rottumekskursies. Thans zijn er nog 16 leden van de V. W. G., die vanaf '52/'53 lid zijn.

We spreken bij deze de wens uit, dat de V. W. G. Haarlem de volgende 20 jaar een even werkzaamprogramma mag afwerken tot plezier der leden en tot behoud van de goede terreinen, die we hier nog hebben.

T. Bloem-Margadant.